

**Odpowiedzi do zadań zamieszczonych w arkuszu 2.
egzaminu maturalnego z języka polskiego
4 MAJA 2023
opracowane przez ekspertów Nowej Ery**

UWAGA: W komentarzach eksperci przygotowali listę przykładowych lektur obowiązkowych i kontekstów, do których można było się odwołać. Mogą one różnić się od Twoich, ale pamiętaj, że to jedynie przykładowe utwory. Inne poprawnie wybrane i przywołane lektury oraz konteksty zostaną również ocenione przez egzaminatorów zewnętrznych.

Część 3. Wypracowanie

Zadanie 18. (0–35)

Wybierz **jeden** z poniższych tematów i napisz wypracowanie.

- W wypracowaniu **rozważ problem** podany w temacie. Przedstaw również **swoje zdanie** i je **uzasadnij**.
- W rozważaniach przedstaw **argumenty**, odwołując się do **utworów literackich** oraz do wybranych **kontekstów** (np. historycznoliterackiego, literackiego, biograficznego, kulturowego, religijnego, mitologicznego, biblijnego, historycznego, filozoficznego, egzystencjalnego, politycznego, społecznego).
- Jednym z utworów literackich musi być **lektura obowiązkowa**, wybrana spośród lektur wymienionych na stronach 3 i 4 tego arkusza egzaminacyjnego.
- Twoja praca powinna liczyć co najmniej **300 wyrazów**.

Temat 1.

Człowiek – istota pełna sprzeczności.

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej – utworu epickiego albo dramatycznego
- innego utworu literackiego – może to być również utwór poetycki
- wybranych kontekstów.

KOMENTARZ DO TEMATU 1.

W wypracowaniu należało:

- a) rozważyć problem określony w poleceniu: *człowiek – istota pełna sprzeczności*, i zwrócić uwagę na znaczenie słowa *sprzeczności* – wskazuje ono, że trzeba było skupić się na wyborze takich bohaterów literackich, których działania i charakter pełne są antynomii, których postawy i zachowania są pełne skrajności
- b) sformułować stanowisko wobec problemu wskazanego w poleceniu, np.:
  - *nie ma ludzi, którzy nie zmagaliby się w życiu ze sprzecznymi odczuciami;*
  - *człowiek nie zawsze postępuje według jednoznacznych przekonań, często musi wybierać między własnymi sprzecznymi odczuciami*
- c) odwołać się do dwóch utworów literackich – wybranej lektury obowiązkowej i innego utworu literackiego (to mogła być również druga lektura obowiązkowa)

Spośród lektur ukazujących *sprzeczności jako odwieczną cechę natury ludzkiej, jako istotę człowieczeństwa* można było wybrać, np.:

- **Adam Mickiewicz *Dziady cz. III*** – Konrad, jako bohater, którym rządzą sprzeczności, z jednej strony zamknięty w sobie, samotny, z drugiej pełen buntu, porywczy, gotów do największych czynów i poświęceń
- **Juliusz Słowacki *Kordian*** – tytułowy bohater, słaby, rozedrgany człowiek, którym rządzi wyobraźnia, jednocześnie gotów do walki i poświęcenia bojownik narodowej sprawy
- **Bolesław Prus *Lalka*** – Stanisław Wokulski – z jednej strony pozytywista, racjonalista, człowiek czynu, przedsiębiorczy, pracuje i daje pracę innym, pomaga najuboższym, wierzy w naukę i postęp, z drugiej strony romantyk, nieszczęśliwie zakochany, nie dostrzega realiów i prawdziwego oblicza ukochanej kobiety
- **Henryk Sienkiewicz *Potop*** – Andrzej Kmicic, zaciętrzewiony, porywczy, skłonny do awantur i hulanki, równocześnie pełen poświęcenia, odważny, nieobawiający się stawić czoła największym przeciwnostwom
- **Gustaw Flaubert *Pani Bovary*** – Emma Bovary, czuła i wrażliwa kobieta, opiekuńcza, z drugiej strony łamiąca zasady, wyrachowana kochanka
- **Stefan Żeromski *Przedwiośnie*** – Cezary Baryka, człowiek zbuntowany, zafascynowany rewolucją, z drugiej strony potrafiący docenić rodzinne więzy i tradycję, którą pierwotnie odrzucał

d) przywołać co najmniej dwa konteksty

Spośród kontekstów, które pozwalały rozważyć zagadnienie w szerszej perspektywie, można było wybrać, np.

- **kontekst historyczny** – np. historyczne uwarunkowania postaw bohaterów związane z walką narodowowyzwoleńczą i koniecznością podejmowania różnych wyzwań (Konrad, Kordian, Andrzej Kmicic, Cezary Baryka)
- **kontekst historycznoliteracki** – np. cechy epoki romantyzmu (przerost wyobraźni, indywidualizm, emocjonalizm), cechy epoki pozytywizmu (różnorodność programów społecznych i ich wpływ na literaturę i kreacje bohaterów: praca organiczna, praca u podstaw, emancypacja kobiet)
- **kontekst literacki** – portrety innych bohaterów romantycznych (Jacek Soplica z *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza, Hrabia Henryk z *Nie-Boskiej Komedii* Zygmunta Krasińskiego) jako dopełnienie i rozwinięcie modelu bohaterów literackich epoki romantyzmu; kreacje kobiece w literaturze pozytywistycznej (Izabela Łęcka, hrabina Wąsowska w *Lalce* Bolesława Prusa) jako rozwinięcie i rozszerzenie kreacji Emmy Bovary
- **kontekst psychologiczny** – dwoistość natury ludzkiej i jej aspekt psychologiczny, tendencja do ścierania się w człowieku dwóch sprzecznych cech jego natury, w tym dobra i zła, zachowawczości i ciekawości wobec nowych zjawisk i wyzwań, ambiwalencja uczuć, racjonalizm i emocjonalizm jako podstawowa sprzeczność w ludzkiej naturze.

Przy ocenianiu pracy egzaminatorzy wezmą pod uwagę kompozycję wypowiedzi. W wypracowaniu należało:

a) we wstępie

- nawiązać do tematu (np. wyjaśniając pojęcia kluczowe:..., lub zarysowując tło poprzez wprowadzenie kontekstu...)
- sformułować stanowisko w postaci tezy

b) w rozwinięciu

- przedstawić argumentację uzasadniającą przyjęte stanowisko, wynikającą z funkcjonalnej analizy i interpretacji wybranej lektury obowiązkowej oraz innego tekstu literackiego (pamiętać o odwołaniu do konkretnych fragmentów utworów), wzbogaconej co najmniej dwoma kontekstami

c) w zakończeniu

- podsumować swoje rozważania – sformułować wnioski końcowe potwierdzające przyjętą tezę